

Upravljanje rizikom u željezničkom saobraćaju sa posebnim osvrtom na pružno-putne prelaze

Boro Dakić

Dr, dipl. inž. saobr., zaposlen u ŽRS a.d. Doboj, Banjaluka, mjeszrsbanjaluka@teol.net

Rezime: Putni prelazi na prugama Republike Srpske su mjesta koja generišu veliki rizik u smislu bezbjednosti željezničkog i drumskog saobraćaja, koji zbog velikog broja nepravilnosti značajno smanjuju efikasnost željezničkog saobraćaja. Na njima se dešavaju vanredni događaji, dolazi do usmrćenja i ozljeđivanja lica i čini se velika materijalna šteta. Željeznica je naš javni (i državni) resurs, a imajući u vidu da dolaze sve strožiji zahtjevi od željeznica Evrope i njenog okruženja u smislu da se rang pruge podigne na viši nivo, neophodno je da znamo šta treba dalje učiniti tako da putni prelazi ne postanu kočnica razvoja željeznice i kočnica normalnog odvijanja drumskog saobraćaja. Takođe, u urbanim sredinama željeznica (ne samo svojom krivicom) otežava normalne komunikacije čitavih gradskih cjelina u odnosu na širu aglomeraciju i sl.

Ključne riječi: Pružno-putni prelaz, rizik, posljedice

Datum prijema rada: 24. novembar 2014.

Datum odobrenja rada: 27. novembar 2014.

1. UPRAVLJANJE RIZIKOM U ŽELJEZNIČKOM SAOBRAĆAJU

Sistem upravljanja rizicima u saobraćaju podrazumijeva uspostavljanje racionalne trodimenzionalne matrice procesa i operacija koju organizuju i metodološki vode ljudi kako pojedinačno u interaktivnim odnosima sa dugim učesnicima u saobraćaju, tako i čitav niz planera, istraživača, organizatora i realizatora u preduzećima, ustanovama, institutima, institucijama i izvršnim korpusima, sa osnovnom funkcijom cilja otklanjanja uzroka pojave neželjenih stanja u saobraćaju. Kako rizici predstavljaju vjerovatnoću pojave neželjenih stanja u saobraćaju isti se moraju identifikovati (mapirati) sintetizovanjem analiziranih realizacija, odrediti prioritete otklanjanja najčešćih, odnosno najvjerovatnijih uzročnika.

Funkcionalno organizovani potencijali vezani za bezbjednost željezničkog saobraćaja su veoma raznoliki po vrsti, zastarjelosti, ispravnosti, stepenu istrošenosti i funkcionalnosti. Veliki broj ovih potencijala kao što su postrojenja signalno-sigurnosnog karaktera (u ratu potpuno ili djelimično uništeni) uglavnom nisu u funkciji. Ovdje se misli prije svega na pružnu i staničnu logistiku (sisteme koji funkcionišu i pomažu u obavljanju neposrednih operativnih zadataka opsluživanja). Dakle, misli se na sisteme pružne i stanične kao što su blok uređaji sa šemama zavisnosti skretnica i svih vrsta funkcionalnih signala.

1.1. Pružna i stanična signalno-sigurnosna postrojenja

Ova sredstva najdirektnije služe za obezbjeđenje regulisanja željezničkog saobraćaja (propuštanje vozova, slijeđenje, ukrštanje, preticanje i manevarski rad). Stanična signalno-sigurnosna postrojenja i sredstva su heterogena, a njihovo funkcionisanje se kreće od (funkcionalnog) neispravnog stanja, preko pouzdano zaključanih skretnica djelimične zavisnosti sa signalima, zatim preko elektro-mehaničkih sistema i elektro-relejnih SS uređaja (djelimičnih u stanici Doboj) pa sve do elektronskog SS uređaja u probnoj upotrebi (primjer stanice-ukrsnice Stanari). Ponegdje su SS uređaji potpuno ili djelimično onesposobljeni. Zbog ovakvog stanja veoma se razlikuju načini obezbjeđenja ulaza, izlaza i prolaza vozova po stanicama. Takva heterogena organizacija podrazumijeva rad otpravnika vozova u ulozi skretničara-nadzornika skretnica i otpravnika vozova sukcesivno (u jednoj stanici), pa do situacije da se vozovi uvode u stanicu putem «šetajućeg skretničara» (koji odlazi do ulaznog signala da uvede voz). Kontrola ispravnosti SS uređaja se vrši pregledima i mjerenjima parametara u skladu sa Pravilnikom 400 i Uputstvima koja ga dopunjuju. Uređaji koji nisu u funkciji (neispravnom stanju) ne mogu se dovesti u funkcionalno stanje zbog visokog stepena devastacije i potrebno izvršiti investiciona ulaganja za dovo-

Risk Management in Rail Traffic With a Special Reference to the Railroad Crossings

Boro Dakić

Abstract: Places where the railway and the road cross are risky places in terms of traffic and security and at these points extraordinary events are generated which results in endangering people and great material damage. Crossing or road crossing is a four-intersection through which two types of transport intersect (road and rail). Technical-technological and organizational features of railway have determined the priority at intersections in relation to road transport (by the planners, organizers and legislators), which also defined the way of regulating traffic through crossings. Rail transport requires strict regimes, ie. validity of stable and mobile capacity in the function of the composition, while in road traffic on roads where vehicles are moving the quality of road, range from a simple rural road to the modern highway and they are very branched. This paper presents the problems of track-travel crossing on the territory of the Republic of Srpska, with the vision, mission and strategy of risk management.

Key words: track-travel crossing, risky places, consequences